

Arapovics Mária – Fehér Miklós:

A Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001 projekt ismertetője

Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programból (EFOP) támogatott kiemelt projekt 2016. szeptember 16-án kezdte meg működését. A záró dátum 2019. szeptember 15. Azaz a projekt három év időtartamú.

Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program 1. prioritásán belül az 1.3. intézkedés témája a társadalmi együttélés erősítése, melynek fő célja az előítéletesség és hátrányos megkülönböztetés elleni fellépés, valamint a társadalmi és közösségi szerepvállalás ösztönzése, a romák aktív társadalmi szerepvállalásának erősítése, a fiatal felnőttek és idősebb generációk társadalmi integrációjának elősegítése.

A Cselekvő közösségek projekt fő célja a településeken, településrészekben élők társadalmi összetartozásának és cselekvőképességének erősítése a kulturális intézmények együttműködésével.

A projektet három szakterületet képviselő, egyben módszertani vezető szerepet betöltő intézményekből álló konzorcium valósítja meg, melynek vezetője a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Módszertani Központja, tagjai pedig az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. és az Országos Széchényi Könyvtár.

A konzorcium a projektben végzett tevékenységével

- hozzájárul a társadalmi aktivitás növeléséhez,
- a fejlesztésbe bevont településeken a közösségi szerepvállalás erősödéséhez,
- a települések önkormányzatai, kulturális intézményei és lakosai közötti kapcsolatok erősítéséhez,
- az együttműködés kultúrájának magasabb szintre emeléséhez.

A cél elérése érdekében a konzorcium

- közösségfejlesztési módszertanokat dolgoz ki, vezet be,
- szakemberek, döntéshozók továbbképzését biztosítja, érzékenyít,
- a kulturális intézmények közösségfejlesztés területén történő szakmai-módszertani támogatásával intézményközi együttműködéseket segít elő,
- országos mentorhálózatot alakít ki és működtet.

A projekt tervezését megelőző kutatások rámutattak, hogy alacsony szintű a lakosság társadalmi tevékenységben való részvétele. Saját, illetve mások élethelyzeteinek megoldására az egyének és a vállalkozások jellemzően saját, egyéni megoldásokat keresnek az összefogás és közös cselekvés helyett. Jelen kiemelt projekt a kulturális intézmények speciális eszközeivel és módszertanával ezt a helyzetet, azaz a társadalmi együttműködés alacsony szintjét kívánja kezelni.

A projekt akkor eredményes, ha

- javítja a társadalmi együttélést,
- erősíti a hátrányos helyzetűek és veszélyeztetett társadalmi csoportok, romák és fogyatékkal élő személyek aktív társadalmi szerepvállalását,
- visszaszorítja a hátrányos megkülönböztetést,
- segíti a helyi közösségek és a hátrányos helyzetűek, romák civil szerveződéseinek fejlődését,
- támogatja egymás elfogadását és a társadalmon belüli párbeszéd erősödését,
- ösztönzi az önkéntes tevékenység kiszélesítését, a szolidáris, cselekvőképes helyi közösségek kialakulását, önfenntartó erejének növelését,
- építi a helyi közösségek közös vagy éppen eltérő múltjára, azok tanulságaira,
- szakmódszertanával és 72 fős mentorhálózatával segít 360 települést vagy településrészt, 360 közösséget,
- 420 kulturális szakember képzése valósul meg,
- megvalósul 54 hazai kulturális intézmény társadalmiasítása.

A projekt teljes költségvetése 3 milliárd forint, mely a fejlesztések mellett tartalmazza a 72 fős mentorhálózat bérét, és tartalmaz közös költségelemeket (pl. közös marketing) és tartalmaz a konzorciumi tagokra, a feladatok elvégzése arányában dedikált forrást. A könyvtári szakterület számára dedikált forrás 285.128.518 Ft.

A projektnek a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programban (TOP) társprojektjei vannak, ezek a TOP-5.3.1-16 „A helyi identitás és kohézió erősítése” és a TOP-6.9.2-16 „A helyi identitás és kohézió erősítése”. Ugyanis a Cselekvő közösségek projekt küldetése elsősorban a közösségfejlesztés módszertani megalapozása (ide értve a fejlesztésben részt vevő személyek szakmai felkészítését, a képzést, az oktatást, az érzékenyítést, a településen jelen lévő kulturális intézményrendszer társadalmiasítását, a társadalom figyelmének felhívását a településen szinte láthatatlanul működő közösségekre). Míg a TOP-os társprojekteknél a települések pályázhatnak saját településük közösségfejlesztési céljainak megvalósítását biztosító tevékenységekre azzal a megkötéssel, hogy nekik együtt kell működniük a Cselekvő közösségek projekttel, alkalmazniuk kell a projekt keretében kidolgozott módszertanokat, részt kell venniük a projekt keretében kidolgozott és akkreditált képzéseken.

A Cselekvő közösségek projekt célcsoportjai:

- a közösségfejlesztési folyamatokat elindító, a TOP-os felhívásra támogatási kérelmet benyújtó, illetve támogatott önkormányzatok, civil, egyházi és egyéb szervezetek, intézmények és azok munkatársai,
- a kulturális intézmények és munkatársai,
- a társadalmiasított működés szempontjából a projektbe bevont intézmények munkatársai,
- a kapcsolódó képzéseken részt vevő személyek,

- a mentorhálózatban tevékenykedő közösségfejlesztő mentorok,
- azon települések, településrészek lakosai és közösségei, ahol
 - = a TOP nyertes projektek megvalósulnak,
 - = a társadalmiasítottan működő kulturális intézmények kulturális szolgáltatást nyújtanak,
 - = azon intézmények, melyek munkatársai a képzéseken részt vesznek.

A projekt költségvetéséből támogatható tevékenységek:

- közösségfejlesztési, közösségi tervezési módszertanok, gyakorlatok bemutatása
- önkéntességi módszertanok, gyakorlatok bemutatása
- a társadalmiasított intézményi működés módszertanának kidolgozása
- szakmai műhelyek működtetése
- módszertani kiadványok szerkesztése és megjelentetése
- módszertani wiki kialakítása, feltöltése, közreadása
- országos mentorhálózat felállítása, működtetése
- a mentori munka támogatása, szupervízió
- a kulturális intézmények kiválasztási szempontrendszerének kidolgozása
- mintaprojektek kialakítása
- közösségi folyamatokat generáló játékos alkalmazások kialakítása (gamification)
- tapasztalatcsere alkalmak, lehetőségek szervezése
- társadalmiasításra történő felkészítés, érzékenyítés
- kutatás-fejlesztés, folyamatkövetés
- képzés, kompetenciafejlesztés
- online vezetői információs és monitoring rendszer kialakítása
- kommunikáció, disszemináció

Hol tartunk fél évvel a projekt indítását követően?

Megvalósult 61 kulturális közösségfejlesztő mentor kiválasztása és felkészítése (120 óra, bontakásos, akkreditált képzés keretében). A mentorhálózat 18 megyében kiépült. A mentorok és az irodák a www.cselekvokozossegek.hu oldalról elérhetőek lesznek.

A Cselekvő közösségek projekt keretében szakértők, szakmai szervezetek képviselői, egyetemi oktatók bevonásával az alábbi szakmai módszertanokat dolgoztuk ki:

- Fogalomtár a közösségfejlesztő, közművelődési, múzeumi és könyvtári közösségi munkához;
- Közösségfejlesztés módszertani útmutató;
- Közösségfejlesztői folyamatok mérés-értékelési rendszere;
- Kulturális intézményi önkéntesség módszertana;
- Kulturális intézmények társadalmiasított működésének modellje;
- A mélyszegénység enyhítése, esélyegyenlőségi módszertani segédlete;
- Mentorálás minőségirányítási rendszere.

A modellekhez kapcsolódóan a múzeumok, könyvtárak és közművelődési intézmények közösségi jó gyakorlatainak gyűjtésére is sor került, a bemutatása folyamatban van. A módszertani útmutatók a projekt honlapjának tudástárából elérhetőek.

A projekt követhetősége megvalósult:

Honlapon:

- <http://mokk.skanzen.hu/cselekvokozossegek2016.html>

- www.cselekvokozossegek.hu

Facebookon:

- <https://www.facebook.com/cselekvokozossegek/>
- <https://www.facebook.com/kozossegek hete>

Hírcsatornán:

- a Civil Rádió csütörtöki Reggeli című műsora

Nyomtatott sajtóban (2017. évi megjelenések):

- Könyv Könyvtár Könyvtáros című folyóirat
- Könyvtári Figyelő című folyóirat
- Múzeumi Iránytű sorozat
- SZÍN folyóirat különszáma
- Cselekvő közösségek módszertani kiadványai

Elektronikus elérhetőség:

- e-tananyagok: <http://elearning.mokk.skanzen.hu/course/>
- tematikus wiki (várható beüzemelésére 2017 őszén kerül sor)

A Közösségek Hete

A Cselekvő közösségek projekt kiemelt tematikus rendezvénysorozata, mely a projekt mindhárom évében megrendezésre kerül, ebben az évben 2017. május 8–14. között valósul meg.

A Közösségek Hete új, országos, hagyományteremtő rendezvény, melyet a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, a NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. és az Országos Széchényi Könyvtár konzorciuma indít a Cselekvő közösségek projekt keretében.

A Közösségek Hete központi gondolata a közösségi kezdeményezés, a társadalmi együttműködés, az aktív szerepvállalás, a nyitott, befogadó társadalom eszményének népszerűsítése. Intézmény, civil szervezet és közösség egyaránt csatlakozhat a rendezvénysorozathoz. Kulturális, muzeális és könyvtári intézmények, az azokban működő vagy hozzájuk köthető baráti, amatőr művészeti, alkotó-, olvasó- és egyéb körök, továbbá hagyományőrző csoportok, egyházi közösségek, civil és jótékonyági szervezetek, sportklubok, egyéb közösségek, formális szervezetek és informális közösségek programjaival lehet csatlakozni. Az intézmények szakmai és közönségprogramot egyaránt szervezhetnek a hét bármely napjára. A szakmai programok célja, hogy az intézményben dolgozók új-fajta szemléletet, módszereket, jó gyakorlatokat ismerjenek meg. A közönségprogramok ugyanakkor az intézményekhez kapcsolódó közösségek számára nyújtanak lehetőséget, hogy megismerjék egymás tevékenységét, s bemutatkozzanak a településen élőknek.

A rendezvény támogatására intenzív médiakampány indul, amely népszerűsíti a Közösségek Hete gondolatát, a csatlakozott intézmények programjait, eseményeit. A rendezvénysorozat Facebook oldala: <https://www.facebook.com/kozossegek hete>

A programok megvalósításához inspiráló ötletekként ajánlja a szervező csapat a szakmai közösségek bemutatkozását, a „Kiváló közösségépítő” cím létrehozását, flash mob szervezését, „A kultúra csarnokai” nyílt nap szervezését, helytörténeti séta szervezését, vagy például a települési ünnepek bemutatását.

A Cselekvő közösségek projekt 2019 szeptemberében zárul, de a három intézmény ezt követően is biztosítja az eredmények fenntartását.